

Mr. Andelko ZELENIKA

USPOMENA NA SURADNJU S DR. PAVOM ANĐELIĆEM

Prije četiri i pol desetljeća upoznao sam Pavu Anđelića preko prof. Marka Vege, također našeg uglednog povjesničara, koji je tada bio direktor Zemaljskog muzeja u Sarajevu. Poslije toga u sklopu tadašnjeg Društva muzealaca i konzervatora Bosne i Hercegovine, u Odjelu za srednji vijek Zemaljskog muzeja u Sarajevu, te u Muzeju Hercegovine i Zavodu za zaštitu spomenika u Mostaru i na srednjovjekovnim lokalitetima u BiH zajednički smo razmatrali raznovrsnu problematiku o postojećim i budućim srednjovjekovnim i drugim istraživanjima.

Pored iznimno velike ljubavi prema svojoj struci i istraživačkom izazovu otkrivanja niza tajni iz tzv. mračne prošlosti našeg srednjeg vijeka, povoljna okolnost za uspješnu aktivnost dr. Pave Anđelića, po mom osobnom sudu, bila je i činjenica što je imao povoljne uvjete za rad u Zemaljskom muzeju, jednoj od poznatijih kulturnih institucija ove vrste u bivšoj Jugoslaviji. Pored toga bio je dugo vremena u okruženju i tjesnoj suradnji s našim poznatim znanstvenicima i istraživačima poput dr. Alojza Benca, prof. Marka Vege, dr. Dimitrija Sergejevskog, dr. Bore Ćovića, dr. Đure Baslera i dr.

U svom radu dr. Pavo Anđelić pronašao je pravi poziv svog životnog djelovanja i veliku ljubav prema arheološkim i povjesnim istraživanjima bogate i burne prošlosti BiH.

Davno sam se uvjerio na terenu Bosne o iznimno značajnim arheološkim nalazima do kojih je došao Pavo Anđelić na kraljevskom gradu Bobovcu i Kraljevoj Sutjesci (1959.-1969.), dva najpoznatija srednjovjekovna arheološka lokaliteta na kojima je ovaj autor otkrio do tada niz nepoznanica i rasvjetlio dio srednjovjekovne povijesti Bosne.

Prigodom stručnog uvida u tijek rada na ovim arheološkim istraživanjima, tom prigodom, u podnožju Bobovca pronašao sam jedno

veće željezno đule, koje je ustupljeno za zbirku franjevačkog samostana u Kraljevoj Sutjesci.

U tijeku priprema za reprezentativnu izložbu Blago franjevačkih samostana u BiH, na moju inicijativu, a uz prethodnu konzultaciju s Pavom Andelićem, Đurom Baslerom i gvardijanom samostana u Kraljevoj Sutjesci, otpočeo sam s pripremnim radovima za izradu kopije nadgrobног spomenika bosanske kraljice Katarine Kosača Kotromanić pokopane u crkvi Aracoeli u Rimu. Ta kopija trebala se prenijeti u crkvu Kraljeve Sutjeske, a jedan primjer u crkvu sv. Petra i Pavla u Mostaru koju opskrbljuju franjevci. Međutim, iznenadnom smrti gvardijana u automobilskoj nesreći ovaj plan nije realiziran.

Daljnja moja suradnja s Pavom Andelićem odvijala se u Hercegovini.

- U tijeku znanstveno-istraživačkih radova na projektu Gabela na Neretvi (1979.-1982.), čiji sam bio voditelj sa suradnicima, angažirao sam dr. Pavu kao stručnog konzultanta. Na temelju razmatranja niza problema i nepoznanica iz prošlosti Gabele, došli smo do zaključka da se srednjovjekovni grad Novi u župi Luka u donjoj Neretvi najvjerojatnije nalazio u Gabeli. Ako se postavi pitanje gdje, onda bi odgovor bio: na jednom od lokaliteta ovog starog grada, na kojem su kasnije vršeni opsežni graditeljski zahvati nakon turskih osvajanja i višegodišnje mletačke uprave u Gabeli koncem 17. i početkom 18. st.

- Kao predstavnik službe zaštite spomenika kulture, zajedno s predstavnicima Muzeja Hercegovine u Mostaru, svojevremeno smo surađivali s arheološkom ekipom koja je radila na Stjepangradu u Blagaju, a koju je predvodio Pavo Andelić. Ovom prigodom došlo se do značajnih rezultata koji, na žalost, još nisu objelodanjeni.

- Prigodom identifikacije i manjih arheoloških istraživanja na rano-kršćanskoj bazilici u Sutini sjeverno od Mostara (1978.) pozvao sam Pavu Andelića da izvrši stručni uvid i potvrdi autentičnost objekta čiji su ostaci bili samo djelomično sačuvani.

- Koncem 70-ih godina 20. st. s predstavnicima srednjovjekovnog odjela Zemaljskog muzeja iz Sarajeva dr. Pavom Andelićem, prof. Markom Vegom i Margitom Gavrilović sudjelovao sam u identifikaciji niza srednjovjekovnih lokaliteta u donjoj Neretvi koja je u srednjem vijeku bila u posjedu moćnih hercegovačkih velikaša.

U posljednjih 120 godina više znanstvenika s manjim ili većim uspjehom istraživalo je srednjovjekovnu prošlost BiH. Među najsvjetlijim primjerima ovih istraživača nalazi se i ime dr. Pave Andelića. Niz Pavinih otkrića, u kojima je rasvijetlio mnoge nepoznanice iz naše povijesti, predstavljaju temelj za daljnja istraživanja. Pavo kao poznati istraživač i znanstvenik

nije se bavio samo arheologijom, već i poviješću, poviješću umjetnosti i drugim disciplinama i zalagao se da se interdisciplinarnim radom može doći do prave istine.

On je jedan od naših rijetkih i zaslužnih znanstvenika koji se pored ostalog uspješno bavio istraživanjem kulturne povijesti BiH.

Najcjelovitiji prikaz i vrednovanje njegovog opusa do sada dale su njegove mlađe kolegice Margita Gavrilović i Lidiya Fekeža u svom stručnom eseju pod naslovom *Portret jednog znanstvenika*, objavljen u Napretkovu Kalendaru za 1994. god. One su iznijele sustavan pregled radova i aktivnosti našeg autora kao iznimnog istraživača, arheologa i povjesničara koji je iza sebe ostavio djelo neprocjenjive vrijednosti i utemeljitelja srednjovjekovne arheologije BiH.